

**ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

Ώρες 5^η-6^η

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ Κ.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

480-323 π. Χ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Η νικηφόρος έκβαση των περσικών πολέμων (479 π.Χ., Μάχη των Πλαταιών) είχε σημαντικές συνέπειες σε πολιτικό, πολιτιστικό και στρατιωτικό επίπεδο σε όλον τον ελληνικό κόσμο. Οι πόλεις όμως που είχαν κεντρικό ρόλο ήταν δύο, η Αθήνα και η Σπάρτη. Γύρω τους συσπειρώθηκαν όλες σχεδόν οι ανεξάρτητες πόλεις-κράτη σε δύο μεγάλους σχηματισμούς την Δηλιακή Συμμαχία/ Α' Αθηναϊκή Συμμαχία (478 π.Χ.) και την Πελοποννησιακή Συμμαχία. Ο ανταγωνισμός και η σύγκρουσή τους, που επεκτάθηκε σε όλον τον ελληνικό κόσμο από τη Μικρά Ασία έως τη Μεγάλη Ελλάδα (Πελοποννησιακός Πόλεμος, 431-404 π.Χ.), είχε ως αποτέλεσμα, παρά την στρατιωτική νίκη της Σπάρτης, την τελική εξασθένηση και των δύο.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

- ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ: θεμελιωτής της ναυτικής δύναμης της Αθήνας και ως ο κυριότερος συντελεστής της αποφασιστικής νίκης των Ελλήνων εναντίον των Περσών στη Ναυμαχία της Σαλαμίνας το 480 π.Χ.
- ΚΙΜΩΝ: Επικεφαλής των Αθηνών στη μάχη του Μαραθώνα (480 π. Χ.), ακολούθησαν νίκες του στην Μ. Ασία, πέθανε σε μάχη στην Κύπρο. Με την Κιμώνειο ή Καλλίειο Ειρήνη οι Πέρσες αναγνώρισαν την ανεξαρτησία των ελληνικών πόλεων της Μ. Ασίας.
- ΠΕΡΙΚΛΗΣ: 5^{ος} αιώνας χαρακτηρίστηκε ως «Χρυσός Αιώνας του Περικλή», ενίσχυσε το δημοκρατικό πολίτευμα, στήριξε τις λαϊκές τάξεις, καθιέρωσε τα θεωρικά (χρήματα που δίνονταν στους άπορους πολίτες για να παρακολουθήσουν θεατρικές παραστάσεις).

ΑΘΗΝΑ

- Κατά την κλασική περίοδο η Αθήνα αναδεικνύεται σε πολιτιστικό και πνευματικό κέντρο όλου του ελληνικού κόσμου, όπου συρρέουν οι μεγαλύτεροι καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες, φιλόσοφοι και ποιητές. Τα επιτεύγματά τους αποτέλεσαν πρότυπο για τις επόμενες γενιές. Με την έμπνευση και καθοδήγηση του Περικλή εξελίσσονται μεγαλεπήβολα οικοδομικά προγράμματα στην Ακρόπολη, με κορυφαίο την οικοδόμηση του Παρθενώνα (447-432 π.Χ.). Ο 5^{ος} αιώνας έμεινε στην ιστορία ως ο Χρυσός Αιώνας του Περικλή.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΟΙΗΣΗ

- Οι σοφιστές, ο Σωκράτης και αργότερα ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης είχαν ως κέντρο του ενδιαφέροντός τους τον άνθρωπο και το πώς οι φιλοσοφικές τους θεωρήσεις θα βελτιώσουν τον τρόπο ζωής του. Προσπάθησαν να ερμηνεύσουν τα φαινόμενα με βάση τη λογική (ορθολογικός τρόπος σκέψης).

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θεμελιώθηκε η επιστήμη της ιστορίας.
- Κύριοι εκπρόσωποι:

→ **ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΑΠΌ ΤΗΝ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟ,**

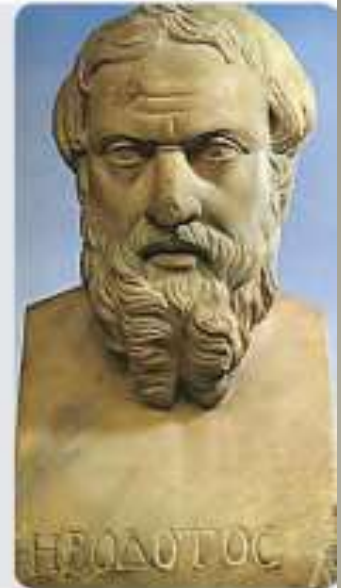
→ **ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ**

→ **ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ**

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Ηρόδοτος (485-421/415 π.Χ.)

Γεννήθηκε στην Αλικαρνασσό (πόλη της Μικράς Ασίας), αλλά ταξίδεψε σε διάφορα μέρη του κόσμου (Αθήνα, Κύπρο, Συρία, Αίγυπτο κ.ά.). Στο έργο του εξιστορεί τη μεγάλη σύγκρουση των Ελλήνων με τους Πέρσες. Ο Ηρόδοτος δεν περιγράφει μόνο μάχες, αλλά και την ιστορία διαφόρων πόλεων, ήθη και έθιμα των Ελλήνων και των Περσών. Ως πηγές χρησιμοποιεί έργα παλαιότερων του, τα αρχεία των πόλεων και προφορικές παραδόσεις. Κάνει όμως και προσωπική έρευνα και εκθέτει τη δική του γνώμη για τις αιτίες των πολέμων. Αν και ο Ρωμαίος ρήτορας Κικέρωνας τον ονόμασε «πατέρα της ιστορίας», ο Ηρόδοτος περιλαμβάνει στο έργο του αρκετές μυθικές αφηγήσεις.

«Ο Ηρόδοτος ο Αλικαρνασσεύς προχώρησε στην παρακάτω ιστορική έρευνα για να μην χαθούν με το πέρασμα του χρόνου όσα έκαναν οι άνθρωποι και για να μην λησμονηθούν μεγάλα και θαυμαστά κατορθώματα που έκαναν τόσο οι Έλληνες όσο και οι βάρβαροι, αλλά και για ποια αιτία πολέμησαν μεταξύ τους».

Ηρόδοτος, Προοίμιο.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Θουκυδίδης (460–400 π.Χ.)

Αθηναίος ιστορικός, συγγραφέας της ιστορίας του Πελοποννησιακού Πολέμου. Ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί πιο αυστηρές μεθόδους έρευνας από τον Ηρόδοτο. Δεν αποδέχεται τις μυθολογικές ερμηνείες, ελέγχει τις πληροφορίες που παίρνει από άλλους και αναζητεί τις πραγματικές αιτίες των γεγονότων. Προσπαθεί δηλαδή να παρουσιάσει τα γεγονότα αντικειμενικά. Επειδή όμως γράφει για γεγονότα της εποχής του, συχνά παρασύρεται και παρουσιάζει τις προσωπικές του απόψεις.

«Και θα έκανε καλά κάποιος αν δεν δεχόταν τα γεγονότα όπως τα έχουν υμνήσει οι ποιητές, γιατί τα μεγαλοποιούν... Η ανεύρεση της αλήθειας είναι έργο δύσκολο, γιατί όσοι ήταν παρόντες σε διάφορα γεγονότα δεν έλεγαν τα ίδια πράγματα, αλλά τα παρουσίαζαν ανάλογα με τις συμπάθειες που ο καθένας είχε για τη μια ή την άλλη παράταξη ή όπως τα θυμόντουσαν. Και ίσως η ιστορία μου να μην είναι τόσο ευχάριστη να την ακούσει κανείς, γιατί λείπει το στοιχείο του μύθου. Εγώ όμως γράφω το έργο αυτό για να μείνει κτήμα παντοτινό των ανθρώπων και όχι για να πάρω μέρος σε (ποιητικούς) αγώνες».

Θουκυδίδης, Α, 21-22.

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

- Η δημοκρατία και η οργάνωση της δικαιοσύνης προς το δίκαιο του πολίτη συνέβαλαν στην ανάπτυξη της **ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ**
- **ΚΥΡΙΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ:**
 - **ΛΥΣΙΑΣ**
 - **ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ**
 - **ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ**
- Ο ορθολογικός τρόπος σκέψης βοήθησε στην ανάπτυξη της **ΙΑΤΡΙΚΗΣ** (Ιπποκράτης), της **ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ**, των **ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ** (Μέτων), της **ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ** (Ιππόδαμος)

ΘΕΑΤΡΟ

- Κύριοι εκπρόσωποι:
 - ΑΙΣΧΥΛΟΣ
 - ΣΟΦΟΚΛΗΣ
 - ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
 - ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Το θέατρο (δηλαδή η **δραματική ποίηση**) γεννήθηκε στη δημοκρατική Αθήνα. Τρεις ποιητές έγραφαν κάθε χρόνο τρεις **τραγωδίες** και διαγωνίζονταν μεταξύ τους. Κάθε ποιητής είχε χορηγό έναν πλούσιο Αθηναίο που πλήρωνε τα έξοδα για το ανέβασμα της παράστασης. Οι παραστάσεις παίζονταν στο θέατρο του Διονύσου. Σε κάποιες περιπτώσεις το εισιτήριο για τους πιο φτωχούς πολίτες το πλήρωνε το κράτος. Σήμερα σώζεται ένα πολύ μικρό μέρος των τραγωδιών που γράφτηκαν τότε. Οι πιο γνωστοί δραματικοί ποιητές ήταν ο Αισχύλος, ο Σοφοκλής και ο Ευριπίδης. Στην **κωμωδία** διακρίθηκε ο Αριστοφάνης που σατίρισε τη σύγχρονη του ζωή με τολμηρό και καυστικό λόγο.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

- Αποτελεί πρότυπο και μέτρο σύγκρισης κάθε καλλιτεχνικού έργου.
- Βασικά γνωρίσματα= μέτρο, αρμονία και κάλλος (ομορφιά).
- Αποφεύγονται οι υπερβολές στις στάσεις, στις κινήσεις, στις χειρονομίες και στις εκφράσεις.
- Θεοί, ήρωες και άνθρωποι παρουσιάζονται με ιδανική ομορφιά, μεγαλόπρεποι και εξειδανικευμένοι.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΓΛΥΠΤΙΚΗ

- ΠΡΩΙΜΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ /ΑΥΣΤΗΡΟΣ ΡΥΘΜΟΣ
(480-450 π.Χ.): Βαριές, στιβαρές μορφές σε έντονη κίνηση
- ΩΡΙΜΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (480-390 π.Χ.):
Ήρεμη στάση, τα γυναικεία ενδύματα γίνονται πιο ανάλαφρα
- ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (390-323 π.Χ.):
Ελεύθερη κίνηση σώματος, ενδύματα και χτενίσματα πιο περίπλοκα, έντονη έκφραση συναισθημάτων.

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

- Οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν κυρίως μάρμαρο και χαλκό. Για τα μεγάλα λατρευτικά αγάλματα επέλεξαν επίσης ελεφαντοστό και χρυσό.
π.χ. χρυσελεφάντινα αγάλματα Αθηνάς (Ακρόπολη) και Δία (Ολυμπία)
- Τα αγάλματα αποδίδουν θεούς, ήρωες και αθλητές σε ποικίλες στάσεις.
- Από αρχαία κείμενα και επιγραφές γνωρίζουμε ονόματα σημαντικών καλλιτεχνών: Μύρων, Φειδίας, Πολύκλειτος, Πραξιτέλης, Σκόπας, Λύσιππος κ.α.

ΓΛΥΠΤΙΚΗ : ΑΘΛΗΤΕΣ

- ΔΙΣΚΟΒΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΥΡΩΝΑ
- ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΥ

ΓΛΥΠΤΙΚΗ: ΘΕΟΙ

- ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΤΕΛΗ: Ο ΕΡΜΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΚΡΟ ΔΙΟΝΥΣΟ (ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ) ΚΑΙ Η ΚΝΙΔΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

ΧΑΛΚΙΝΑ ΑΓΑΛΜΑΤΑ: Ο ΘΕΟΣ ΤΟΥ ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΥ (460 π.Χ.)

ΤΑΦΙΚΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ

ΚΕΡΑΜΙΚΗ

- Συνεχίζεται να χρησιμοποιείται ο ερυθρόμορφος ρυθμός.
- Γίνεται μια προσπάθεια να αποδοθεί και η τρίτη διάσταση. Αποδίδονται πιο ρεαλιστικά τα ενδύματα και οι ανατομικές λεπτομέρειες.
- Παρουσιάζονται σκηνές από τη μυθολογία ή από την καθημερινή ζωή.
- Εμφανίζονται για πρώτη φορά οι λευκές λύκηθοι: αγγεία που τοποθετούνταν σε τάφους, σε λευκό φόντο αποδίδονταν σκηνές που σχετίζονταν με το θάνατο και την ταφή.

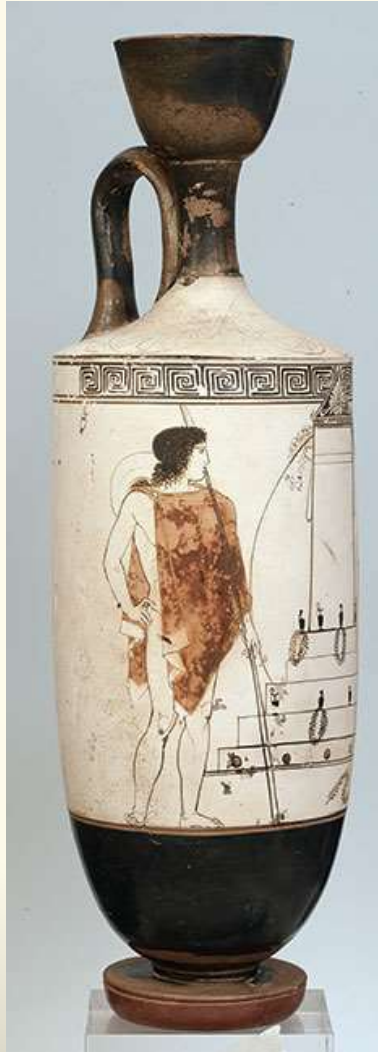
ΚΕΡΑΜΙΚΗ: ΕΡΥΘΡΟΜΟΡΦΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

ΚΕΡΑΜΙΚΗ: ΕΡΥΘΡΟΜΟΡΦΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

ΤΑΦΙΚΑ ΑΓΓΕΙΑ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

- Κατά τον 5^ο και 4^ο αιώνα π. Χ. χτίζονται σημαντικοί, μεγάλοι ναοί και δημόσια κτήρια π.χ. στοές, θέατρα, γυμνάσια
- Γνωρίζουν μεγάλη ανάπτυξη τα πανελλήνια ιερά: Δελφοί και Ολυμπία.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟ ΚΙΟΝΟΚΡΑΝΟ

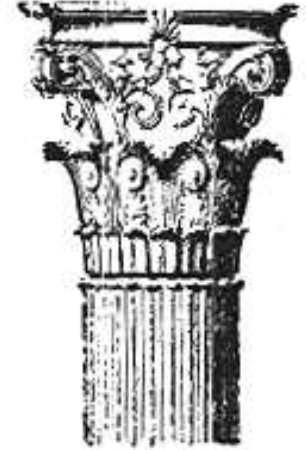
- Εφεύρεση του γλύπτη Καλλίμαχου

Ιωνικό

Δωρικό

Κορινθιακό

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ

- Ο λόφος παρουσιάζει ίχνη κατοίκησης από την προϊστορική περίοδο.
- Καθιερώθηκε ως ιερός χώρος τον 8^ο αιώνα π.Χ.
- Απέκτησε αίγλη στα μέσα του 6^{ου} αιώνα π.Χ., την εποχή του τύραννου Πεισίστρατου, τότε καθιερώθηκαν τα Παναθήναια.
- Όταν οι Πέρσες εισέβαλαν στην Αττική (480 π.Χ.) λεηλάτησαν την Ακρόπολη και πυρπόλησαν τα μνημεία. Μετά την αποχώρησή τους, οι Αθηναίοι ενταφίασαν το γλυπτό διάκοσμο των κατεστραμμένων ναών καθώς και όσα αναθήματα είχαν διασωθεί, γεμίζοντας τις φυσικές κοιλότητες του εδάφους και διαμορφώνοντας με αυτό τον τρόπο τεχνητά άνδρα στο χώρο του ιερού. Στο νέο τείχος της Ακρόπολης έχουν βρεθεί αρχιτεκτονικά μέλη των κατεστραμμένων ναών
- Στα μέσα του 5^{ου} αιώνα π. Χ. τέθηκε σε εφαρμογή το μεγαλεπήβολο σχέδιο του Περικλή: οικοδομήθηκαν ο Παρθενώνας, το Ερέχθειο, τα Προπύλαια και ο Ναός της Αθηνάς Νίκης.
- Στους επόμενους αιώνες τα μνημεία της Ακρόπολης υπέστησαν σοβαρές βλάβες από φυσικά αίτια ή από ανθρώπινες επεμβάσεις (εκκλησίες, ανάκτορο Φράγκου ηγεμόνα, έδρα Τούρκου φρούραρχου, μετατροπή του Παρθενώνα σε πυριτιδαποθήκη και ανατίναξη από τον Μοριζίνι, διαρπαγή ανάγλυφου διακόσμου και γλυπτών από τον Έλβιν)

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΑΚΡΟΠΟΛΗ: ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ

- Ο ναός αφιερώθηκε στην Αθηνά Παρθένο, προστάτιδα της πόλης. Χτίστηκε στη θέση παλαιότερων ναών, κατά τα έτη 447-438 π.Χ.
- Συνδυάζει δωρικό και ιωνικό ρυθμό.
- Αρχιτέκτονες: Ικτίνος και Καλλικράτης, γλύπτης: Φειδίας

ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ : ΖΩΦΟΡΟΣ

ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ: ΜΕΤΟΠΕΣ

ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ : ΑΕΤΩΜΑ

ΕΡΕΧΘΕΙΟ

- Το όνομά του σχετίζεται με τον μυθικό βασιλιά της Αθήνας, Ερεχθέα.
- Στέγαζε δύο διαφορετικές λατρείες: της Αθηνάς-Πολιάδας και του Ποσειδώνα.
- Στη νότια πλευρά αντί για κίονες τοποθετήθηκαν 6 Καρυάτιδες.

ΕΡΕΧΘΕΙΟ: ΚΑΡΥΑΤΙΔΕΣ

ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ

- Η κατασκευή ξεκίνησε μετά την ολοκλήρωση του Παρθενώνα σε σχέδια του αρχιτέκτονα Μνησικλή αλλά δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ.

ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ

ΝΑΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΝΙΚΗΣ

- Κτίστηκε σε σχέδια του Καλλικράτη.
- Ο περιηγητής Πausανίας αναφέρει το ναό ως ναό της Απτέρου Νίκης, και παραθέτει την παράδοση σύμφωνα με την οποία η θεά απεικονιζόταν στο λατρευτικό της άγαλμα χωρίς φτερά για να μένει πάντα στην Αθήνα.

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΝΙΚΗΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ΄

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄

- Στόχοι: να γίνει ισχυρό το μακεδονικό κράτος και να επεκταθεί η εξουσία του.
- Έδωσε μάχες με λαούς στα βόρεια σύνορα.
- Κατέλαβε Χαλκιδική, Θράκη και έφτασε μέχρι τον Ευξεινο Πόντο.
- Δημιούργησε ισχυρή οικονομία (ορυχεία χρυσού στο όρος Παγγαίο).
- Με αφορμή προβλήματα του μαντείου των Δελφών επενέβη στη Θεσσαλία και στη Νότια Ελλάδα.
- Μετά από νίκη στη μάχη της Χαιρώνειας επιβλήθηκε και ορίστηκε ηγέτης του αγώνα κατά των Περσών στο συνέδριο της Κορίνθου (337 π.Χ.)

Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ΄)

- Η εκστρατεία του (334-323 π.Χ) είχε ως στόχο την αντιμετώπιση του περσικού κινδύνου αλλά κατάφερε στην πορεία την κατάλυση της περσικής αυτοκρατορίας. Έφτασε μέχρι τον Ινδό ποταμό.
- Σημαντικές μάχες: Γρανικός ποταμός, Ισσός, Γαυγάμηλα.
- Ήταν διορατικός στρατηγός και ηγεμόνας, καθιέρωσε ενιαίο νομισματικό σύστημα, διέδωσε την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό.
- Πέθανε το 323 π. Χ. στη Βαβυλώνα.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, 336-323 Π.Χ.

